

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1880.

Kolozsvár, kedd, junius 8

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Égész évre	16 frt.
Fél évre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 6 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői és kiadói szállás: főtér 4-ik szám.

Kéziratok nem adnak vissza.

Hirdetési díjak.

Egy négyzetes centiméternyi tér ára 2 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakrabbi hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint et Vogler (Wallfisch-gasse 10.)
Budapestben: Haasensteint Bureau. Budapestben: Haasensteint és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések felvétel irodája Budapestben Szervitátor 5. sz.

Nyitottéri cikkek

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

Tizedik évfolyam.

VASÚTI POLITIKÁNK.

(Sr.) Nagyonfontos ügy törvényjavaslatokat tárgyal és részben készíti elő most a képviselőház. Vasút-hálózatunk kiegészítése, a nemzetközi összeköttetések biztosítása, a vasúti csoportosítás keresztfülvitele és ez által az üzem, valamint a tarifa egyszerűsítése; végül: a vasúti főbb vonalainak államosítása együttesen halad előre, még pedig óriási léptekkel, mondhatnók: rohamosan. Pedig ennek a négy szempontnak érvényesítésétől függ a helyes forgalmi politika, főleg hazánk politika minden tételét — legalább a vasúti tekintetében. Sőt egymást kölcsönösen és teljesen kiegészítik és elmozdítják; mert nemzetközi összeköttetések hiánya volt nemzetközi összeköttetések hiánya volt egyik főbajunk; a kormány ezt biztosítani keleten, délen és északon; de ennek hasznát nem vesszük, ha a főbb vonalak nem képezik az állam tulajdonát, illetőleg nem állanak állami befolyás alatt; leg nem osztrák- és déli vasút példája bismert az osztrák- és déli vasút példája bizonyítja, hogy nemzetközi összeköttetések bírhat egy ország, de — nem a maga forgalmának javára; ezért kelle a romániai összeköttetés után megvenni a tiszai vasutat, és azután kiépíteni kell a vidéki vasutat, és azután kiépíteni kell az államvasút összeköttetést Budapestig; ezért kell a szerb csatlakozás után megcsinálni a budapesti vasutat; ezért kell a fumei hajózás megteremtése és a kikötőbe, valamint magyar déli (zsák) vasútba vert 27 millió forint értékesítése végett — megvenni az osztrák déli vasút zágráb-károlyvárosi vonalát, kiépíteni a károlyvár-sziszeki részt; bevezetni ebbe a határszéli vasutat és (a doberlini-banjai csatlakozással) a boszniai forgalmat — és ezáltal megakadályozni azt, hogy a forgalom Sziszek-Novibécsnek eltereltesse. De egyszerűsége így itt, mint a keleti nemzetközi vonalon; az államosítást, nemzetközi csatlakozást kiegészíti a csoportosítás, annak fizetési és pénzügyi eredményével, előnyeivel együtt; főleg pedig a tarifa-politika céljairól rendezésének és érdekeinknek megfelelő tétel lehetőségeivel. Mert ha a tiszavidéki vasút kezünkbe jut, akkor a természetes csoportosítás és fizetési egyszerűsítés mellett a tarifa-politika is nagy változáson fog átmenni; nem történik meg az árak mesterséges elterelése és olcsóbbá tételük a tarifa; mert ha ennek a vasútnak legolcsóbb gabnaszállítási összegtétele, kilometer-mázsára 0-687 markafillér volt, és e helyett alkalmaztatik rá a magyar államvasútak tariffája: 0-415; láthatjuk, hogy a forgalom mennyire lett könnyebbítve. Viszont: ha Zákánytól Fiuméig magyar állami lesz a vasút, tehát a közbeeső 6 és fél mérföld zágráb-károlyvárosi vonalrész megvétezik; akkor a fumei forgalom nyer Triesztel szemben, és egyszerűsödik a csoportosítás, valamint a magyar állam déli vasútjának pénzügyi eredménye (a mit eddig épen a közbeeső vonal által történő elterelése a forgalomnak akadályozza) javítottatik. Így lehetne alkalmazni a négy elvi szempont érvényesítésének bizonyítékát: a déli, határszéli és bosnyák forgalom tekintetében is; itt is, mindenütt: államosítás, csoportosítás, tarifa-politika és pénzügyi rendezés, kölcsönösen egészítik ki egymást.

Azonban nemcsak a pozitív intézkedésekben nyilvánul a kormány rendszeres vasút-politikája, hanem egyszerűsödik, és főleg abban, a mit történni nem engedett, a mit megakadályozott. Így évek óta két dologtól félt az ország: először: attól, hogy a szerb csatlakozást és délkeleti forgalmat az osztrák vasút keríti kezére, másodsor: attól, hogy a sziszek-novi vasúti kombináció Bécs javára dől el. Egyik sem következett be. Az osztrák vasút elesett a szerb csatlakozástól és a novi-bécsi kombinációtól kettévágta, illetőleg hatálytalaná tette azzal az egyszerű kis doberlini beagzással, melyet most építeni tervez, mert ennek segédelmével a boszniai forgalom meg át egyenesen a magyar államvasútba, mint legrövidebb útra, most azután építhetnek, kombinálhatnak úgy a hogy tetszik; a rettegett nemzetközi kombinációval szemben óva vannak érdekeink.

Epen így segít a kormány az északnyugati nemzetközi forgalmon, az által, hogy Czegléd és Budapest helyébe teszi a tiszai vasutat, az állami vasúttal való összekötése által; illetőleg a györgypéceli kis vasút kiépítésével, úgy, hogy az elsőrt tagokat most már összeszedve látjuk — az egészséges magyar forgalmi politikában!

meter-mázsára 0-687 markafillér volt, és e helyett alkalmaztatik rá a magyar államvasútak tariffája: 0-415; láthatjuk, hogy a forgalom mennyire lett könnyebbítve. Viszont: ha Zákánytól Fiuméig magyar állami lesz a vasút, tehát a közbeeső 6 és fél mérföld zágráb-károlyvárosi vonalrész megvétezik; akkor a fumei forgalom nyer Triesztel szemben, és egyszerűsödik a csoportosítás, valamint a magyar állam déli vasútjának pénzügyi eredménye (a mit eddig épen a közbeeső vonal által történő elterelése a forgalomnak akadályozza) javítottatik. Így lehetne alkalmazni a négy elvi szempont érvényesítésének bizonyítékát: a déli, határszéli és bosnyák forgalom tekintetében is; itt is, mindenütt: államosítás, csoportosítás, tarifa-politika és pénzügyi rendezés, kölcsönösen egészítik ki egymást.

Azonban nemcsak a pozitív intézkedésekben nyilvánul a kormány rendszeres vasút-politikája, hanem egyszerűsödik, és főleg abban, a mit történni nem engedett, a mit megakadályozott. Így évek óta két dologtól félt az ország: először: attól, hogy a szerb csatlakozást és délkeleti forgalmat az osztrák vasút keríti kezére, másodsor: attól, hogy a sziszek-novi vasúti kombináció Bécs javára dől el. Egyik sem következett be. Az osztrák vasút elesett a szerb csatlakozástól és a novi-bécsi kombinációtól kettévágta, illetőleg hatálytalaná tette azzal az egyszerű kis doberlini beagzással, melyet most építeni tervez, mert ennek segédelmével a boszniai forgalom meg át egyenesen a magyar államvasútba, mint legrövidebb útra, most azután építhetnek, kombinálhatnak úgy a hogy tetszik; a rettegett nemzetközi kombinációval szemben óva vannak érdekeink.

Epen így segít a kormány az északnyugati nemzetközi forgalmon, az által, hogy Czegléd és Budapest helyébe teszi a tiszai vasutat, az állami vasúttal való összekötése által; illetőleg a györgypéceli kis vasút kiépítésével, úgy, hogy az elsőrt tagokat most már összeszedve látjuk — az egészséges magyar forgalmi politikában!

Az erdélyi birtokrendezés az ország-házban.

A képviselőház ülése junius 5-én.

Előnk: Péchy Tamás.

Az ülés kezdődik d. e. 10 órakor.

Kazay János a gazdasági bizottság előadója: jelenti, hogy a gazdasági bizottság a

Egyszerre elhallgatott. Nagyon felindultnak látszott, s kezeivel idegesen tépdeste zsebkendőjét.

Azon szerfelett kényes helyzetben, melybe saját hibája miatt tévedt, ilyenmí eljárás valóban nagyon nehéz lehetett. Mily könnyen tűnhetett fel azon színben, hogy egyikét ama celszövényeknek tervezte ki, melyek végső menedéke szokott lenni a rossz hírből álló anyáknak, hogy férjhez adhassák miattuk megvetésben részesülő leánykaikat!... oly könnyen gyanúsíthatnák, hogy mint annyian mások, ő is a legköznapibb cselekedésekhez folyamodott, csak hogy ezélt érhesse, és — mondjuk ki a szót — hogy igyekezett hasznára fordítani a leendő nő tapasztalatlanágát.

Szenvedése felkelté őszinte szánalmamat.

— Akarja-e, — szoltam, — hogy mint házának régi barátja, magam intézem el a dolgot? Én sokkal kevésbé vagyok nyugtalan a Rancerau úr őszinte becsületessége iránt, mint mennyire kegyed látszik az lenni; a végén is semmi nem ad még jogot nekünk arra, hogy kételkedjünk benne, amár, hogy kissé oly heveséggel járt el, mi illem szempontjából elítélendő. Nagyon bajosan tudnám becsülni csábítónak tartani ez ifjút, s vallja be, hogy kegyed is.

Ismétlem, engedje kivallatnom őt, s bizzék okosságom- és kiméletességemben, midőn Georgette javáról van szó.

Mindjárt másnap találkozott Rancerau Pállal a Villardné szalonjában; egész este volt alkalmam megfigyelnem őt; bizonynyal nem nézett ki lelkiismer-

tel képviselőház folyó haviköltségvetését 80,206 forintba hozza javaslatba.

A gazdasági bizottság jelentése ki fog nyomtatni, annak idején napirendre fog tűzteni.

Emmer Kornél az igazságügyi bizottság előadója jelenti, hogy az igazságügyi bizottság tárgyalás alá vette az 1877. évi XX. t. cz. módosításáról szóló törvényjavaslatot s bemutatja az arra vonatkozó jelentést.

Az igazságügyi bizottság jelentése, az osztályok mellőzésével annak idején napirendre tűzetik.

Az indítvány- és interpellációs könyvben újabb bejegyzés nem foglaltatik.

Kozma Párthén a napirendhez kíván szólni s utalva az erdélyi birtokrendezés ügyének nagyonfontosságára, mely bővebb tanulmányozást igényel, a következő indítványt terjeszti elő: Az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zarándmegyék és a volt Kővárvidék területén, „a birtokrendezési, arányosítási és tagosítási ügyekben követendő eljárásról” szóló törvényjavaslat a napirendről levétetik.

Bokross Elek megjegyzi, hogy kilencz éve már, hogy a közvélemény ezen kérdéssel behatóan foglalkozik. Nincs a jelen törvényjavaslatban egyetlenegy szakasz, mely a közvélemény bírálatának igen sokszorosan tárgyát nem képezte volna. Emlékeztet a megjelölésről, új intézkedésekről, a melyeknek megírására elég idő nem lett volna, a jelen esetben szó sem lehet. Az elhalasztás tehát indokolta nincs, de vele szemben a legnagyobb sürgősség indokolta van a tényleges igényekkel. Mióta a törvényjavaslat márczius hónapban beterjesztetett, Erdélyben minden birtokrendezési ügy egyszerre megállt, (Ugy van! Ugy van!) megállt pedig természetes okokból, mert a rendezési ügyek egyik lényeges részét képező költségviselés tekintetében a kormány javaslata az eddigi rendszertől igen lényeges tekintetben eltérést ígért. Ezen költségviselésre vonatkozó eltérés szempontjából mindenki várja ezen törvénynek minél előbbi meghozatalát, ezen kérdésnek így vagy amúgy eldöntését. Nagyon égető e miatt a szükség, az elnapolás pedig nem négy hónapot, hanem egy kerek esztendő ténne, mert a birtokrendezéseknek külső helyszíni munkálatai csak a nyáron teljesíthetők.

Ajánlja a már kitűzött napirend megtartását.

Csanády Sándor elfogadja a Kozma indítványát, mert azt kívánja, hogy a képviselők kellő tanulmányozzák az ügyet, de azt kívánja, hogy a törvényjavaslat hétélőn tárgyalassék.

Zay Adolf szükségesnek tartja a törvény megalkotását. Ez ügygel a ház bizottsága és

retnélküli embernek, ki tört vet az óvatlan ártatlanságnak.

Együtt távoztunk el, és ő elkísért egész szállásomig, hogy a szerelmesek hagyományos szokásaként, élvezhesse azon gyönyört, beszélni gondolatainak egyedül tárgyaról, Georgettéről, folyton csak Georgettéről. Ismerve régi barátságomat iránta, minden gondolkodás nélkül vélte hasznára fordíthatni szíves türelmemet, melylyel szavait hallgattam; s valóban is, távol attól, hogy félbeszakítsam szóárját, még felbátorítottam a beszédre, s aztán szép csendesen értésére adtam, hogy az ember oly közelről nem bámulhat egy fiatal leányt, ha még oly tükéletes is az, s nem keresheti csaknem naponta a fiatal leány társaságát a nélkül, hogy szükségkép ne ártson hírnevének, ha csak nem...

Megértett, mielőtt bevégeztem volna mondatomat.

— Önnek igaza van, — szolt Pál, s szokott életszínjén átesillámlott a rossz tetten kapott gyermek megrettenése. — Meggondolatlanul cselekedtem, s szemrehányást is teszek azért magamnak... Ama ház elragadó vendég-szeretete, melylyel tán vissza is életem, oly nagyon vonzó volt! Önkénytelenül is mindig visszatértem oda, hol egyszer mindenkorra elvesztettem szívemet. Kétségtelen, hogy csakis a jegyes czíme adott volna jogot ily magaviseletre, és azt már régebb ki kellett volna magamnak kélni... — Az őszinte megbánás heve egészen elragadta Pált, s oly megnyerő nyíltsággal arczában, mely Villardné előtt is, ha látja, kimentette válnék, így folytatta:

a lapok hónapok óta foglalkoznak s a ki kolyan, tárgyilagosan foglalkozni akart a dologgal annak volt erre alkalma, de a kinek kolyan, loyális akarata nincs, vagy ki egyáltalán nem igen szokott törvényhozási munkával foglalkozni, az két vagy három hónap alatt nem fog elkészülni. Nehogy azonban az elhamarkodásnak akár csak árnyéka is érje a törvényhozást, beleegyeznek abba, hogy a törvényjavaslat hétélőn tárgyalassék.

Csanády Sándor: Személyes kérdésben kérek szót. Az előttem szólt képviselő úr vádaskodással lépett fel némileg irányomban is, a mennyiben azt méltóztatott mondani, hogy azoknak, a kiknek komoly szándéka volt megismerkedni e kérdéssel, lehetett idejük arra, hogy tanulmányozzák e törvényjavaslatot. Becsásson meg nekem a t. képviselő úr, ha kimondom egész őszinteséggel miszerint a képviselő úr nincs jogosítva arra, hogy én ellenem ily megtámadást intézzem és én ezen megtámadást határozottan visszaszantálom. (Tetszés a szélső balon.)

Papp György a törvényjavaslat tárgyalását öszre kívánja halasztatni.

Pauler Tivadar igazságügyminiszter: Minthogy a fő ellenvetés onnan ered, hogy az igazságügyi bizottság javaslata lényegesen eltér a kormányjavaslatától és már az utóbbinak tanulmányozására volt elegendő idő, az elsőnek megfontolására alig adatott idő, bátorodom megjegyezni, hogy a jogügyi bizottság szövege kiegészíti és bővíti ugyan a kormányjavaslat elveit és tartalmát, de lényeges elveit elfogadja, és így én okot arra, hogy még hosszabb tanulmányozására idő engedtessek, nem látok, (Helyeslé!) és így részemről is kérem a t. házat, hogy azon indítványt, mely e javaslatot a jövő őszig elodázzandónak tartja, elfogadni ne méltóztatassék. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Szavazásra tűzvetem ki a kérdés, a ház elvetvén az indítványokat, megtartja a napirendet.

Bokross Elek előadó hosszabban indokolja a törvényjavaslatot, s előadván annak az erdélyi viszonyok által indokolt szükségességét, ajánlja a törvényjavaslatot elfogadásra.

Kozma Párthén nem fogadja el a törvényjavaslatot, hanem utasíttatni kívánja az igazságügyminisztert, hogy új törvényjavaslatot terjesszen elő, mely ne csak Erdélyre vonatkozzék s melyet megelőzőleg a szolgálmanyok megváltásáról és a talács-szelistey közös birtokrendezéséről szóló törvények megalkotását kívánja.

Ugron Gábor a következő határozati javaslatot terjeszti elő: „A jelen törvény végrehajtásával megbízott pénzügyi és igazságügyi minisztereket utasítja a képviselőház, hogy a pénzügyminiszter megküldtessen az erdélyi részekben folyamatosan levő ideiglenes kataszteri munka-

— És ön uram, még nem is tudja minden elkövetett hibámat; elmondtam Georgettenek, hogy szeretem őt... Elmondtam anyja tudta nélkül, igaz, hogy csak úgy rögtönzöttem, nem előre kiszámítva... Őt perczezzel azelőtt még nem sejtettem, minő lelki izgalomnak fogok engedni, mely magával ragad... Oly jól esik engedni e belső ösztönnel, mely önkénytelenül vallomásra késztet... Aztán biztos akartam lenni a felől, hogy tetszem neki, s saját szájából hallani ezt, mielőtt a hivatalos lépések megtevésére gondolnék. Ön is bevallhatja, hogy az ily szokás parancsolta formások nem kielégítőek, midőn két szív kiscseréléséről van szó... Nem tudtam volna arra határozni magam, hogy más mondja el Georgettenek azt, hogy életem boldogságára elkerülhetetlen az ő bírása. Aztán szükségem volt bátorításra is... Nem vagyok gazdag családból való, s nevemnek csupán az az egy érdeme, hogy mosoktalan tisztja. Villardné meglegednek-e csupán ezzel leánya számára?

Georgette ez iránt bizalmat öntött belém, s legyőzte hiú büszkeség iránti képzetemet. Végre is Georgette szeret engem, hallja ön, szeret forrón, igazán... Azonnal, hogy e felől megbizonyosodtam, írtam szülőimnek, s minden órán várom válaszukat.

— De hát ha szülői nem helyeselnék választását?

— Oh! Ők örömmel egyeznek bele mindabba, mi boldogságomat eszközli. Egyetlen gyermekök vagyok; soha semmi kívánságomat meg nem tagadták még...

latot, az állandó kataszteri munkálatnak az állandó kataszteri elvei szerint való felvételét hozza kapcsolatba a birtokrendezési eljárással és pedig úgy, hogy birtokviszonyaikban rendezett és rendezendő községek területén az állandó kataszter készüljön el, miert is az ezután meghozandó birtokrendezési eljárásnál a felmérés költségeit hordozza az állam; továbbá utasíttatik, hogy az igazságügyminiszter oda hasson, miszerint a birtokrendezéssel együttesen a hiteles telekkönyv is elkészíttessék.

Papp György Kozma Parthen javaslatát pártolja. Aláveti magát a ház határozatának e kérdésben is, valamint az erdélyi képviselők a választási kérdésben is kitudták venni saját érdekeket és a ház a nyelvkérdésben is törvényt alkotott.

Előnk figyelmezteti Pappot, hogy jelenleg tagosítási kérdésekről folyik a tanácskozás és a választási ügy és a nyelvkérdés nincsenek napi renden.

Papp György. Ha nem engedi meg az elnök a szót, elhallgat, valamint ők és sorsosai sokat elhallgattak. A nyelvkérdésre ezeket mondja:

Azon törvény (a magyar nyelv kötelező tanítása) igen közelről érdekelt bennünket, hanem hát az sem oly nagy dolog, hát nem fogjuk megtanulni a magyar nyelvet, kifogunk a törvényen. (Felkiáltás: Szép dolog!) Nem tehetek róla, hát nem tanuljuk meg, és meg van a modus vivendi.

Lónyay Menyhért nem fogadhatja el Ugron határozati javaslatát, mely a legjobbat akarja ugyan, de elhalasztja egy rendkívül szűkséges intézkedés végrehajtását. E kérdést a maga részéről nemzetgazdasági szempontból tekinti, s azon óhaját fejezi ki, — elfogadván a törvényjavaslatot, hogy az állandó kataszteri munkálatok a jövő évre Erdélybe tétessenek át.

Orbán Balázs elfogadja a törvényjavaslatot azon feltételek alatt, melyek Ugron határozati javaslatában foglaltatnak.

Tisza László kijelenti, hogy helyesli a törvényben lefektetett elveket és tiltakozik az ellen, mintha ebben az erdélyi képviselők valami privilegiumot eszközöltek volna ki.

Szabélyi Antal ajánlja az állandó kataszteri munkálatoknak Erdélyre kiterjesztését. Zay Adolf Lónyay indítványára mellett nyilatkozik, elfogadván a törvényjavaslatot.

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk!) Én csak igen röviden kívánok a dologhoz szólni, főleg azért, hogy a két beadott határozati javaslat iránt nyilatkozzam a másutt elfoglalt pénzügyminiszter távollétében; de mielőtt ezen két határozati javaslatra nézve nyilatkozzam, természetesen ki kell fejeznem azon kérdésemot, hogy a törvényjavas-

Mit gondol, hogyan tennék azt ily körülmények között!...

A mitől félek, egyedül csak az, dacára Georgette állításának, hogy az akadály más oldalról fog jönni, hogy állásomat s családom helyzetét igen egyszerűnek fogják találni.

— E pontra nézve nyugodt lehet ön, azt hiszem teljes biztossággal, mondhatom ezt.

Pál ezt hallva, csaknem nyakamba borult örömben.

— Annnyira félttem, kiáltott fel, hogy Georgette csak úgy beszél nekem, mint egy imándó gyermek, a mi is valóban, kinek képzete sincs önérdék- és számításról, s kit világi kérdések nem érdekelnek!... Mig egy oly tapasztalt ember, mint ön, jobban kell hogy tudja bárki másnál... Tehát ön azt véli, biztos benne, hogy Villard asszony beleegyezik?... Talán mondta is már önnék?...

Holnap el fogok menni hozzá, hogy helyrehozzam elkövetett hibámat, s megkérem leánya kezét, mert holnap bizonynyal megjő levelémre a válasz... Azon csodálkozom, hogy még eddig meg nem jött. Mindenesetre csak akkor fogok visszatérni ismét azon házba, mely szent előttem, azt elhiheti ön, midőn határozott lépést tehetek s igazolhatom magamat előttük s a világ előtt.

— Az nagyon jó lesz, — feleltem én, megzorítva Pál kezét. — De én kevésbé voltam nyugodt, mint ő.

(Folyt. köv.)

latot elfogadni méltóztassanak, és hogy azt semmi más feltételhez ne kössék, azok legalább, kik a törvényjavaslat folytán a sikert kívánják.

A másik, a mit megjegyezni kívánok az, hogy nem szeretném, ha valaki azt mondhatná, hogy mert a kormány halgatott, elismerte jogosultságát egy nyilatkozatnak, a mely itt a házban tételt. Azon nyilatkozatnak ugyanis, mely visszatélt a magyar nyelv tanulásáról szóló törvényre, és azt mondta: „hanem hát az sem oly nagy dolog, hát nem fogjuk megtanulni a magyar nyelvet, kifogunk a törvényen“ (Papp György lejté rízza.) Szóval-szóra ezt mondta, — a gyorsírói jegyzeteket kéretem el és olvastam most fel — Papp György képv. ur.

Hogy ezen szóban levő törvény, t. ház, nem nemzetiségi törvény volt, az kifejtett akkor, midőn itt tárgyalottuk; hogy annak feladata éppen az: előmozdítani az ország születésükkel fogva nem magyar ajkú lakóinak érdekeit is, a kikre nézve hasznos, ha ismerik, megtanulják a nyelvet, a mely az állam hivatalos nyelve, kifejtett szintén akkor. De ha akkor nemzetiségi skrupulusok felemlítették — bár nem tartottam azokat indokoltaknak — minden képviselő urnak joga volt a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat-tal szemben bármely aggályának kifejezését adni; hanem most egy megalkotott törvénnyel szemben, az ország törvényhozási termében egy képviselőnek azt mondani, hogy „kifogunk a törvényen“: engedelmet kérek, ezt sehol a világon megengedhetőnek nem tekintik. (Élénk helyeslés.)

És én csak egyet vagyok bátor megjegyezni, és ez az, hogy ha az illetők nem fogják megtanulni a magyar nyelvet, első sorban nekik fognak kárt tenni, a kik őket ez irányban igaztják; továbbá, hogy ha lesznek olyanok, a kik ezéül tizik ki, és a kik követni fogják azon eljárást, a kik törekedni fognak arra, hogy valósuljon az, hogy „ki fogunk a törvényen,“ lesz minden viszonyok között Magyarországnak kormánya, a mely ki fog fogni az igazgatókon, és a mely az ő fejük felett is érvényesíteni fogja a törvényt. (Élénk helyeslés. Kozma Parthen lejté rízza.) Ismétlem, szóról-szóra a gyorsírói jegyzeteket olvastam fel.

A mi magukat a határozati javaslatokat illeti, Kozma Parthen képviselő úr határozati javaslatáról nem szolok; mert hiszen az, a mennyiben egyéb tárgya van a törvényjavaslat elvetésén kívül, tisztán jogi dolog; ahhoz szóljanak mások. Ugron Gábor képviselő úr határozati javaslata egyelőre azt kívánja, hogy az ideiglenes kataszteri munkálatok teljesítése a földadó-kataszterről szóló törvény értelmében történjék, és egy törvény folytán eljárást határozati javaslattal megszüntetni nem lehet. (Ugy van! obblit.)

(Vége köv.)

Bécsből.

Bécs, 1880. jun. hó 4-én.

T. Szerkesztő ur!

Bécses lapjának e hó 2-ről kelt számában a „Kolozsvári színészek Bécsben“ cím alatt a „Hon“-ból egy levelet vett át, mely az itt időző magyar színtársulat mult heti ténykedéséről be-

Orvoslási babonák a magyar nép életében.

Írta: Pataky Jenő.

(Folyt.)

Nyelvünkön a 16 s 17-ik százából maradt fenn ráolvasások, melyek már a kereszténység befolyása alatt születtek. Ilyenek a Bornemisza Péter Ördögi kísértetek *) ez. könyvében közölt imádságok, „Talera talyogra való Imat-ság, Anno 1656“, a Századokban Ipolyi által ismertetett ráolvasási formulák, **) az Akadémia „Nyelvmélekei-ben *** megjelentek, melyeket Döbrentei közölt stb.

Mind e ráolvasások lényegükben megegyeznek. Elmondatik az illető betegség — (mint rossz szellem) — eredete, természete, aztán segítségül hívata az istenek, hogy a betegségtől szabadítsák meg a beteget s izzék el azt a földszínről, kergessék a poklok mélyébe, vagy menjen a tenger fenekére, győződjön közziklák, hogyekot.

Midőn a betegségről kezd szólni, elmondja hányféle neve van. Így Bornemisza imádságaiból megtudjuk, hogy van: veres csúz; hetvenhét-féle folyó csúz; fenyő füst csúz. A „Talera való Imádság“ megkülönböztet: fehér, kék, szederjes, piros, zöld, hetvenhétféle, ifjas-fijas, folyó, talet azaz t a l y o g o t.

Ily jelzőkkel most is ellátja a nép betegségeit, mint már egy felhozott példában láthatuk, hol „forró hideg, disznó hideg, tolvaj hideg“ mint az annyira népszerű betegségnek a hideglelésnek különböző, de éppen nem hízog jelzőkkel ellátott elnevezései szerepelnek. Azután jó vagy az illető betegség származása, vagy életéből egy történet, mely természetesen tra-

szél. Többszörös okból érzem magamat készítettve e cikkekre néhány szóval válaszolni. A ki be van avatva az e közlemény tartalmához viszonyokba, a ki figyelemmel kíséri a társulat működését, a közönség hangulatát és a saját magatartását, és a kiből azonkívül van egy kis adag igazságérzet, az nem vetkőzhetett ki a felháborodottság érzetéből, midőn a levél azon pontjához ér, a hol Pálmay Ilka urhölgyről van szó.

Tartózkodtam volna e válasz írását megkísérteni, mert maga a tény, hogy szerkesztő ur azon sorokat sna sponte átvette lapjába, tanusíthatnak arról, hogy helyesnek találta annak közvételét; hanem egy körülmény birt mégis reá, és ama kétkedését kifejező bekezdési nyilatkozata, a mely kétkedések bizonyára annak a közleménynek azon pontjára vonatkoznak, a hol a gyakori kérdőjel tisztán kifejezi azt a hitelt, a mit a recensio e pontjának szerkesztő ur kölcsönöz.

Hivatkozni akarok első sorban arra a bevezetéseken felemlített pártoskodásra, mely állítólag „Bécsben Pálmay és Baloghé felett kitört“. Ha azt a cikket elolvassa az ember, önkénytelenül ilyen gondolatra jön. Mily életűnek és igaznak tűnik fel ilyen látva Virginek „fama“-ja, mely nem tudni honnét ered, hanem megindul, terjed mint a fűtő tűz. A bécsi közönség egy pesti laphoz olvasta először, hogy ily pártoskodás léteznék és nagyot bánt a hírek. Mert pártoskodás csak ott alakulhat és létezhetik, a hol a rivalizáló szereplők initialják ezt, a hol két egyenállású művész között kitört a féltékenység tüze, a mint éppen művészi körökben oly gyakran látni lehet, a hol aztán a két hadistennő (főleg ha mindkettő szép!) rendező harczolónak legitím és maga buzdítja a tüzre. Ezt a nagyvárosban igen gyakran lehet látni. A kolozsváriaknál hál' istennek ezt még nem tapasztaltuk. E sorok írója esetleg „a couillassák titkai-ba“ is beavatott és volt alkalma bámulni azon szép harmonián, melyet itt egy hang sem zavart, a mint kiki meglegedve szerepkörével csendes meglegedettségben adta oda a haladatos szerepet másnak, holott meg volt győződve felőle, hogy ebben ő is excellálhatott volna. A legszebb példával lép elő maga a művezető, ki csak az általános kívátnak engedve mutatta be magát egyszer a közönségnek; és jöhetett, hogy már első fellépését gyönyörű babérok szoruzuval hálálta meg az academiai ifjuság, ő csendes resignációjában örvend ha mások tetszenek. És erre vonatkozik egy udvari színésznek egy alkalommal reá hozott felkötőntője: hogy ő a legjobb művezető, mert sohasem játszik; és ezen szép harmoniának köszönhető a bécsi lapok azon egyhangú nyilatkozata, hogy az egész összetartás a legelőkelőbbben a meiningeniekre emlékeztet. És rivalizálást még a két primadonnánál sem lehet tapasztalni. Istene ambíciós mindkettő, aztán ki is képes a nő mély titoku szívbe tekinteni, vetekedne-e egymással, ki tudja, de ha teszik is, jól teszik, ezen kölcsönös buzdításért a közönség hálával fog nekik tartozni, de eddig csak művészi versenyt tapasztaltunk náluk. A kik pedig minden áron ilyen pártoskodás által a szép harmoniát zavarni szeretnék, a midőn ez ál-

gikus kimenetellel bír. E történetben legtöbbször szerepel valamely istenség vagy proféta, kit aztán segítségül hívja: végződik a betegség vesztével, a ráolvasás.

Pogány őseink pogány isteneiket hívták segítségül kétségkívül, de ily példát úgy hiszem senkinek sem álland módjában idézni. A 16-ik, 17-ik százából ránk maradt formulákból már a pogány istenek helyett: Sztiz Máriát, Jézust, szent profétáink valamelyikét, vagy éppen magát az Istent találjuk.

S ez nem csak nálunk van így. Nyilvánvaló példa rá a Grimmél idézett ó-német merseburgi ráolvasás, mely olykép átalakulva, hogy Wodan pogány főisten helyett, Jézus áll; ma is ismeret a nővérg né közt. *)

A rómaiaknál is őstienek nevei foglaltak bele a ráolvasási formulákba. Legalább Ipolyi — régi, már feledésbe ment latiumi s sabini istenségek neveinek tartja a Cato által fizemra ajánlott ráolvasásban előforduló „Motos, Vaeta, Daries, Dardaries, Astatories, Dissunapiter,“ előttünk s már Plinius előtt is érthetetlen szavakat.

Középkori ráolvasási maradványaink igen megegyeznek a velünk rokon finnnekével, melyek a „Kalevala-ban — (a finnek nemzeti eposzában) — vannak összegyűjtve, s ezért lássunk belőle egy kis részletet.

Väinämöinen hajót faragva, fejszéjével térdét megsebzí, mire vére kezd folyni s bár maga megkísérlé varázsigeit mondani rá, elmondani a dolgok össztelemlését; — a vér nem állott meg, mert nem j'ia minden vastárgya-zó ige eszébe s azért egy „ahhoz értő“ öreghez folyamodott. Az öreg miután elmondá a vas eredetét s összepirongatta a vasat magához a vérhez kezdett szólni, így folytatván jóságait:

„Szünjél már vér a folyástól,

Fagyos vér a kiomlástól,

tal most, színtársulat néhány nap mulva történő bucsuzása előtt az egész hatást és az egész művészi sikert, a mit itt kivírtak maguknak veszélyeztetik ez által, azok nem érdemlik meg, hogy felőlük tovább megemlékezzék az ember.

Pedig részrehajlásról világosan szól ama fennemlített cikk írója, kinek minden szereplő részére jutott egy dicsérő, egy elismerő szava, csak Pálmaynak nem. Ez oly szembevető paradoxismus, hogy keresni kell különben. Ily nyilatkozat már nem részrehajlás, ez rágalom, főleg ott, midőn a következők mondja: „a szerep drámai részét pedig szintelen játéka és határozatlan felfogásával kevésbé tudta érvényesíteni, a mint a bécsi kritika nézetünk szerint is helyesen regisztrálta. Ez utóbbi rágalom és a tényeknek öntudatos és ezáltal elferdítése, és én Pálmay urhölgy helyében ez ellen sajátpórt indítanék. Ott, hol a megkoszorúztatásról szól és Pálmayt Ujhelyi Jolánával egy kardaloknál egy színvonala irgyeszkik állítani, szembevetőleg kiténik a malitia. Felesleges lenne ugyanerről egy szót is elvesztetni, de azért mégis felemlítem, míg Ujhelyi k. a.-nak egy rövid kis csárdás tánczért kapott csokrát a közönség egy „verblüfft“ mosolylyal nevette meg, Pálmaynak oly gyakran átadott csokrok felnyújtása alkalmával a közönség mindig frenetikus tapsba és tetszési nyilatkozatokba tört ki.

Nekem e sorok írásával csak az a cézóm, hogy az igazságot védjem azért ama fennhozott állítások megeaztatására nem a magam nézeteit akarom előadni, hanem nehogy részrehajlással vádolassam (mert én az egyik művésznőt ép úgy tiszteltem mint a másikat) csak néhány bécsi lapnak alkalmilag hozott kritikáiból néhány citátumot akarok felemlíteni. Az Extrablatt egy alkalommal így nyilatkozott felőle: „A ki a kiténtő művésznőnek szívhöz szóló játékat és hangzást ismeri, az természetesen fogja találni azon dörög tetszési vihart (dröhender Beifalldorkan, sie!) mely szereplését követte. A „Freundenblatt“ a monarchia legkittinőbb soubrettejéknél emeli ki (Die beste und reizendste Soubrette der Monarchie) még Blahánét sem veszi ki. A „Tagblatt“ azt írja: „Mig Baloghné szép hangjával csak saját honfitársaira tud hatást gyakorolni, Pálmay meglepő megjelenés a bécsiekre is és bátran nevezhetjük az egész bécsi publicum kedvencezének.“ A „Huszáresiny“ után a „Presse“ azt írja: „az estét Pálmay Ilka mentette meg.“ Ha pedig e mutátványok a helybeli sajtóból elégtelenek, felakaram említeni még azon körülményt is, hogy a Károly-színház igazgatója minden igyekeztét oda fordítja, e művésznőket operette színházának megnyerő, már pedig Tevele ur annak igazgatója, kire utóbbi időben mint kiténtő műtőre a Burgszínházal egyenlő tendenciájú városi színház directója is bizatott, elég competens lesz a művészet megítélésére.

És végül, miután ezen néhány tény elsorolásával ugyhiszem eléggé feltüntettem ama közlemény pártoskodását, a mit a fiatal művészre renomójának megőrzése céljából is kötelesség volt tenni, míg fel akarom említeni azt is, a miről a lapok eddig hallgattak (mert nem volt tudomásuk felőle), hogy „a bécsi akad. magyar egylett“ javára adott előadás alkalmával fellelti díját a jótékony cézának adományozta. Hogy ez-

A rám való főcskendéstől,
A mellemre szökelléstől,
Miként a fal, ó vér! állj meg,
Mint a süvénykaró vesztig,
Miként a kard a tengerben,
Megáll a sás mohos gyeppen,
Miként a kő a földcen,
Mint kavics a vizesében. „ . stb. stb.

Majd Ukkót a főistent is segítségül hívja s kéri

„Illessz reá kegylevelet,
Simits arany javas fúvet.“

Aztán írkenőcsöt készítettén friss füvek himszálaiból, ezerjófűl tyirágából, mézből, tölgyfa forgácsából, gyeplűvekből s ezt h a r o m éjen át fűzte. S csak ekkor kent be Väinämöinen térdét igék mondása mellett.

„A roszt okát elkergette,
A nyavalya-dombra fűzte.
Nyavalyahogy tetejére,
Közzikláknek kínzására,
Körötegek marására.“

Ily ráolvasások vannak, a fagyásra, égésre, melyekben a „Fagyot“: Észak szél fűnak“ „Tél fagyos fattyának“, a Tűzet: a Nap fűnak mondja.

Nyelvünkön fennmaradt középkori ráolvasások közül legérdekesebbek a Bornemisza által közölték, melyeket ő bibliai foggyverrel akart ezáfolgatni. Ő ezeket egy javasasszony Tardos keddi Szerenese Benedekné után írta le, ki szintén mástól — nagyanyjától tanulta. Ezek tulajdonképen imák vagy mint Bornemisza mondja „B a y o l o (bájoló) Imat-ságok.“ *)

(Folyt. köv.)

*) Fekete. A gyógytan a régi magyaroknál. Száz 1874 VIII. 6.

*) Század 1782. VI.

zel csak szaporította nagyabeestülőinek számát említenem sem kell

Eclair.

Az én búcsum Kolozsvártól.

Ajánlva Szász Bélának.*)

Mikor még mint kezdő színész és lányképi ifjú a világos-borosjenői gyásznapok mély benyomása alatt a budai népszínház eszméjeért arra a szerencsétlen gondolatra jöttem, hogy magyar színigazgató legyek, először is Győrből Nagy-Váradra veztettem a Hetényi és nevem alatt csoportosult színtársulatot. Hiában, az ifjú lélek a széles pátriában bizonyos édebb vágygyal csilg szűkebb pátriáján s nekem Várad szülővárosom, mely az egykori nagy tűzvésznel hálátlan rokon vagyonának mentése közt, romjai alá temette atyámat. Az édes emlékek vérrrel vannak színezve s talán ép ezért is plasztikusabb a szűkebb pátriához való ragaszkodásom s ezért nem mosódhatott el ama nehéz és tarka életben, mely hátam mögött bizony elég borongósan tekint vissza az elenyésző távolból.

E mélyebb ragaszkodással veztettem társulatunkat Nagy-Váradra a fekete sas termébe.

Akkor merész vállalat volt tavaszi időben Váradra menni, még pedig terembe, mert azon évekbe s időben a téli időszak alatt mindig jó színtársulatok voltak Váradon és jobb sorsuk volt, mint Debreczenben a Nánási-féle istállóból alkotott szűk kis színházban, melynek gallériáján a kollegiumi ifjuság ázsiai kényelemre vetkőzve, a debreczeni makrapipából bodor füstöket pótkélt az énekes primadonnák — hangicsáló ifjasszonyok torkába.

Nagy-Várad azonban bá vi volt hűréhez és a fekete sas terme szorongásig megtelt minden előadásra. Nagy és organikus szervezett színtársulatunk a győri közönség finom izlése és javító kritikája alatt volt kimivelve.

A hatás olyan volt, hogy a közönség egész nyárra megtartani ohajtotta a társulatot és így aréna-építésről gondoskodtunk.

Régi szokás volt a Rhédey-kertben tűni össze egy vásári bódét, melyből az előadások után a hosszú fasoros úton koromszótétkben botorkálhattok haza a közönség s úgy éjféltán 1 órákor érheté el lakását, ha ugyan szél és zápor vissza nem tartotta még egy-két órán át a százados fakoronái alatt, vagy az akkoriban hírhedt váradí füstös kávéházakban. —

Voltak emez időben rendkívüli, nagyszerű, fényes előadások a Rhédey-kert bódéjában, az akkor még bűzhöd, piszkos fürdőház előtt, két-három taligás lovon a polifikus eszmadia-inas feltollazott sapapájával ékeskedő generálisoktól vezetett esata-jelenetek 10 szál megyei hajduval, az „Egy napi parancs“ és „Bartolomeo Caramanno tengerirabló“ vagy a Curzollai tűzmenyegző“ stb.-féle címek alatt előadott darabokban, melyeknek végére a Rhédey-kertből haza vezető fasor fényes kivilágítása volt hirdető a színlapon, de a hajdani színigazgató legkiválóbb prototyp alakja Kilényi Dávid spór-systemájával luxusnak tartotta két darab szurok-falkyával is világítani a fasort két végén.

A nagy-várad közönség már e régi időben is nagy kedvelője volt a színházi mulatságnak, jót nevetett a fényes kivilágításra és nem boszankodott Kilényi bácsi tréfiáján, hanem újra meg újra ellátogatott az arénába.

E boldog pátriarkális viszonyt közönség és színész közt, elmosta a korszelem és a Bach-időszak jégverése; nem volt volna újra a Rhédey-kert hagyományos bódéjában tűni föl Thália oltárát, melynél most nem pusztán mulatni, hanem áldozni kívánt közönség és színész egyaránt s a szent lakókban a honfűi érzést edzte.

E szomorú napokban, az üldözés, elnyomatás, bilincs-zörgetés, véres áldozatok jajgatásai közt, a búsan leestűgesszett honfűi fej és könyzárporral kiserült tengerre dagadt kebel, a régi nagy erkölcsökön kívánt és tudott csak föléledni, s a honalkotó, honért küzdő, hont mentő ösök föltámadt alakjainak látásán, tettein, mint fényesen világító lángoszlopok előtt, vigasztalódva lelkesült.

Az igényeknek eme kielégítésére s a színeszt iyetén missiójára más helyről kellett gondoskodni mint a Rhédey-kertben hevenészni szokott bódé. Színházat mindig központra kell építeni, a mely színházi helyiség a közönség központján áll, abban okvetetlenül kevesebb lesz a deficités előadás.

Mint váradí fia jól ismertem szülővárosomat, és így az aréna-építésre legalkalmasabb helynek tartottam a Radáké, akkor a casino által bérbbe tartott és 3—4 darab terebélyes fájánál fogva, kertnek esűfolt elhagyott telket; először a nemesak nagynevelő, de érdemes honleány tulajdonosnő beleegyezését kelle kieszközölni, a mi gyorsan ment; azután a bérlo eszinoé, a mi már nehezebb volt, mert a casino elnöke a Bach-huszárok egyik legkegyetlenebbje,

*) Mutatvány Molnár Györgynek ily cím alatt kiadandó röpiratából.

királt azt mondták, hogy a lengyel forradalmárok fejéért egy-egy arany jutalmat rakott zsebre. M. rendőrűnök volt.

Ez időben az 1859-ki olasz háború már előre vetette fényes árnyékát és a Bach-huszárok puhulni kezdenek, azaz meglapulni.

Igazgató-társam a régi servilizmus iskolájában venticlven meg, a Bach-huszárokkal is jól ki tudott jönni; a váradiai réme, a rendőrűnök kedvelte s nem egyszer sajnálkoztak együtt, hogy társ-igazgató és vő vagyok; apósomat a legloyalisabb magyar igazgatóknak nevezte, kiből volt annyi furlangosság, hogy egy ilyen Bach-huszáron is kifogjon; a művészetben Celestin hamis iskoláját követte s az érzékeny jelenetekben úgy elsírt, hogy egy pohár is megtelt volna kiomló könnyeitől; ezt a színpadi természetességet nagy bravúrral tudta alkalmazni az életben is, hol elérzékenyítőleg, hol furlangosan fölvidítog.

A derék, becsületes igazgató-társ a jó ügyért azt a hamis fogást és érvéltést gondolta ki, hogy a rendőrűnök mint a casino elnöke azért engedje meg a bérbbe tartott kerti helyiségen egy színlők építését, hogy a közönségnek alkalma legyen szórakozásra, mert ekkor nem fog annyit politizálni s ezt könybe lábadt nevető szemmel kísérte, még pedig oly híven, hogy a rendőrűnök arca is malitiosus nevető rángatózásban ugrándozott. Másnap reggel már írásban bírtak az aréna-építési engedélyt s a rendőrűnök buzgalma annyira ment, hogy ő leghevesebben sürgette az építést, naponta többször soraként dologra a munkásokat.

Bezzeg ugyancsak megbánta később, midőn a bazafias művek előadásainál tombolva tüntetett a lelkesült közönség, mely a hétköznapiokon is zsufolásig megtöltötte a tágas nézőtér minden zege-zugát; midőn Tóth Kálmán „Egy király nő“ című drámáját Jókainéval s Jókai és a szerző jelenlétében premier-ként mi adtuk az országban először és három nap egymásután olyan hatással, hogy még a vidékről is seregesen jöttek már az előadásra, mint bucsinjáró helyre, de negyedik előadást aztán he is tiltotta a rászédett rendőrűnök és csak igazgató-társam földig boruló ősz feje, drámai-apás könyeinek omló zápora mentett meg bennünket a városból való kicsapástól.

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Medgyes, 1880. jun. 5.

(Bázna. Majális.)

Tekintetes Szerkesztő ur!

Városunk annyira csendes, annyira egyhangú, hogy a vidéki levelezőnek valódi gondot ad, mit referáljon, s hosszas hallgatását mivel töltsze meg. Azt hittem, hogy a fűrdő ivad beálltával városunk kissé meglelül, s ha egyebet nem, néhány idegen arcot, szép fogatokat csak látunk. Nagyon csalódtunk, s közütnk mondvá, jól is van ez így.

Bázna bár tözsomszédságunkban fekszik, s bár vize megbecsülhetlen gyógyhatású, hűléses, csúzos, görvölves betegségekben, mégis nem érdemli a látogatást. Nem elég, hogy az odavezető út rossz, nem elég, hogy vendéglőjének — a mult év után ítélve, ugyanaz levén jelenben is a vendéglős, ki mult évben volt — rosszasságban keresni kell párját, de maga a fűrdő is olyan ember kezében van, ki mindenre előbb gondol, mint a vendégek kényelmére. Tudomásunk szerint, minden fűrdőhelyi birtokosa igyezt a vasutigazgatóságtól némi árlekedést és odautazók részére kieszközölni, a báznai tulajdonos világért sem tenné, mert még vagy egy beteges vasuti hivatalnoknak ingyen fűrdőt kelene adjon. — Némi ingyen szolgálmányok lejében nyerhetne az államtól távirát, hisz Medgyestől alig 10 kilométerre fekszik Bázna, s így egy huzalfeszítés nem kerülne nagyon sokba, amde a vendégek kényelméért, ingyen kellene valamit teljesíteni az államnak, ez pedig legalább az első látszatra nem rabattiroz semmit.

Főnnebb azt mondan, városunk nagyon egyhangú, csendes. Valami mégis történt tegnap. Ezen valamiről már beszéltek hetek óta, két ismerős azzal üdvözölté egymást „bát már mikor lesz?“ táviratok, levelek, váltattak ez ügyben a vidéki ismerősök és barátokkal. Hirdették előre nagyszerűségét, egyszóval igyekeztek az érdeklőséget, kíváncsiságot minél nagyobbra felcsigázni, s elmondhatom, sikerült is. Végre f. hó 4-én felvirradt a nap, midőn az egész városban napsugárnyaló, aprója nagyja, uri- és eselődő egyformán kicsipte magát és sietett ki a zöldre: majálásra. — Itt a majális nem olyan, mint Kolozsvárt, vagy más nagy városban, hol először tanácskoznak a meghívandó egyéniségek felől, s azután belépti díjakat szabnak meg, s az apákat és anyákat a készülődésekkel költésbe verik azért, hogy a szabadba egy pár óráig a tánczezel felvert port nyelhessek, ruhájukat minél jobban tönkre tegyék, s midőn alig hűge-nek, fűradalmaikat a vendéglős felborszótt ételleivel, s megkeresztelt méregdrága boraival némileg lecsillapítsák. Iten more patrio aprója nagyja felkerekedik a kifizető napon egy szekérre, a

*) Megjelent: 1878-ban Szeptém. Igen ritka könyv.

**) Száz. 1872. VI. 1. 2.

***) II. kötet 95—99 l.

saroglyába tesznek jó küküllőmenti bort, pár csirkét megstíve, sonkát megfőzve, felöltöznek úgy, hogy az eső ne sok kárt tegyen ruhájokban, s kimennek a zöldbe, hol már a zenészek várják. Itt az öregebbek neki ülnek, iszogatnak, szidják közös ellenségüket, elmerengnek a mulaték emlékein, a fiatalság pedig amugy istenigazában neki lát a táncznak. Így mulatva töltik a napot, reggeltől estig. Elmondhatom, egy ilyen mulatság többet ér minden ceremonialis majálisnál. Hogy a jelen voltak közt, a mennyi szép leány, mind ott volt, azt felesleges is mondanom, nevet nem említhetek, mert egy város és vidék összes szép leányait felsorolni kevés a terem, s gyenge az emlékező tehetségem.

r. l.

APRÓ PUSKATÚZ.

A következő sorokat vetjük:
Tekintetes Szerkesztő! —
Beccs lapjának legközelebbi száma Karr Alfonz egyik szellemes ötletét hozta a „M. Polgár-ra” applikálva olyképpen, hogy a ki csak párisi filkő, egy Pekingbe intézett levelével egyszerre párisi és pekingi filkővá lesz, írás vagy nyomtatás által megszokozóvá ön magát. A ki nem facsarható igazság érdekében kötelességemnek tartom figyelmeztetni, hogy az eredetben „bête” áll, ez pedig magyarra fordítva valami egyebet tesz, mint a filkő. Valószínűleg a „Kelet” fordítója is először a la „M. P.” tréfálkozni akart, de komolyan ő is csak olyas négy lábú állatot gondolt, mint a szellemes francia.

Én. Valami nagyon compromittáló lehet a „Kelet” szerkesztőjére nézve az egyetemi actái között, mert a „M. P.” szerkesztője bizonyos okmányaokra hivatkozik, melyekben B. K. irodalmi charlatánságának kétségtelen bizonyítékai rejlenek.

Ó. Tudommal az idézett számok alatt szigorú bírálat kíséretében 150 forinttal jutalmaztatott Békésy Károly, az akkori egyetemi hallgatónak egy nemzetgazdasági pályamunkája.

Én. Dehát ez rá nézve nem meggyalázó, a charlatánságot csak nem szokták megjutalmazni?

Ó. Dehogyan nem! A „M. P.” szerkesztője ugyan sohasem nyert egyetemi pályadíjat, legfeljebb kölcsön vett, a vizsgákon is csak, mint tanácsjegyzőt, kegyelemből áttuszkolták, de irodalmi charlatánságáért havonként 100 forintot fizetnek neki a megboldogult K. Papp Miklós örökösei, aztán a zingoresomáknak, panoramáknak, biztosító intézeteknek a Magyar P.-ban sürin megjelenő reklamjai szintén csak kell, hogy hozzanak valamit. Egy 18 tagú társaság előtt legalább számokban lobbantották szemére az összeget, a melyet neki a városi választások alkalmával egy kortesreklamért fizettek, s ő egy szó megmozdítani valót sem talált ebben a társaság előtt.

Én. A „M. P.” azzal az általános feltűnést keltő szellemes élcezel kedveskedett, a napokban olvasóinak, hogy a „Kelet” és a szalma annyiban hasonlítanak egymáshoz, hogy mindkettőt csépelni lehet.

Ó. De chez nem mindennapi leleményességgel azt is hozzá tette, hogy nincs a „Kelet”-ben csépelni való.

Én. Való igaz, hogy a M. P. e tekintetben sokkal előnyösebb helyzetben van, mert a ki annak idején kunyorált a „Kelet” szerkesztőjéhez, hogy mint újdonság szerkesztőt ajánlják a közönségnek, s miután ezt a „Kelet” megvette, ellene fordult; a ki azután is kérni járt a szerkesztőjéhez a jó viszony helyreállítását, s rögtön másnap hetvenkedve a „Kelet” ellen támadott; a ki ma sárral dobálta a városi írtgelen pártot, s holnap felsőbb parancsszóra, térdet-féjt hajtott előtte; a ki ma komolyan halálra ítélteti Andrieux-t, s holnap eltagadja, hogy azt tette volna, s a kit végül kitartottnak neveznek, s ezért elégtételt nem vesz — abban bizony van elég kiverni való.

Ó. Hát mit jelentenek a „M. P.”-ban a következő sorok: „Ennyit e tárgyban a Keletnek; de érthet belőle méltó társa: a Független-ség is, s a veres tengeren szárazlábbal ájtott” összes keleti testvéreink.”

Én. Ez csak olyas valamit jelent, a mi a „Magyar Polgár” egyik székykeresztúri levelében már egyszer megfordult, s a miért mind a M. P. szerkesztője, mind levelezője magán levelében önként bocsánatot kért a „Kelet” szerkesztőjétől, a levelet pedig a M. P. nyilvánosan revokálta.

Ó. Akkor ez a következtetés csak abból keletkeztethetik, hogy a „M. P.” szerkesztője is száraz lábbal szándékozik ájtani a Vöröstengeren, de úgy, hogy ki akarja előbb inni s e miatt tenger nélkül is gyakorta van elázva. A Verestengerre egyébiránt egyáltalán a „Magyar Polgár”-ban. Br. B. úr a lap ugyanezen számában szó szerint ezeket írja: „azok kezébe kerül e vérell pecsételt magyar föld, kik

ugyanacsak Azsiából, de száraz lábbal jöttek át a Verestengeren.” A „Magyar Polgár” szerkesztője pedig nagyon sikerültnek tartván e mondatát, nem állhatta meg, hogy azonnal ne alkalmazza. A baj ebben csak az, hogy a Vöröstenger Ázsia és Afrika között fekszik, nem lehet rajta keresztül Európába jöni, hanem csak azon földrészek egyikéből a másikba menni; s a zsidók pedig nem „Ázsiából” jöttek át a Vöröstengeren, hanem Afrikából mentek át Ázsiába a tengeren. A nemes bárónak még megbeszélhető ez a tévedés, de nem a „M. P.” szerkesztőjének, ki magát historikusnak és geográfusnak képzel, miután valahogy átesett az illető tárgyakból a középiskolai tanárvizsgálaton.

Nem akarunk azonban mi mindezek dacára eltagadni a „M. P.” szerkesztőjétől minden érdemet. Egy [országosan elismert és elvülhetetlen érdeme neki az, hogy M a n a s s e s t ő f e d e z t e f e l, Szóvátion meginterviewolta, s az összes lapokat elárasztó tudósításokat küldött róla, már ekkor practisálván a felülés mesterségét melyet az Andrieux historiában tökéletességre vitt.

A „Függelenség” a következőket írja:
A kolozsvári bolondgomba. A Magyar Polgár on megcsesett a leiter-jakabi szerencsétlenség, hogy — mint megtörtént valóságot közölte — a Figaro egy tárczáját, melyben Andrieux párisi rendőröknek valami parodiázó toll gúllitotia ítel. Közölte ezt a furaságot a legkomolyabban, rendes törvényszéki rovatában. Okos emberek a csuda megjelenése után figyelmeltethették a szerkesztőiséget a bolondgombára, mert másnap ujdonság közébebe rejtvé jónak látták megírni, hogy ok „tegnap közölték a Figaro gúnyíratát”. A Kelet egyidejűleg szörnyen rácsördítet kenyeres vetélytársai baklövéseire. Mit csinált most a Magyar Polgár, hogy kimosakodjék a mamuth bolondgomba fekete redtjéből. Tegnapi számában kiírta, hogy ő azt a gyöngedelmtiséget csak a Kelet „föltöltésére” követte el, az csak „csel” volt, hogy a Kelet azt ligyje: a Magyar Polgár bárgyu dolgot mivelt. Az tehát „föltöltetés” (polgári magyar nyelven: Aufsitzer), ha valaki magát bárgyúnak téteti, aztán harmadnap azt mondja: „Én csak bolondnak akartam önöket tartani, mert én nem vagyok bárgyu.” Akkor az „Ébredés” is csak tréfából botlott bele Htoba városába, hogy egy pár napig ostobának látszszék s aztán kimondja: „Én csak vicezből voltam dummer Anjuszt, hogy bolondd tegyem a Magyar Polgár.” Nem oda Kolozsvár! Az Ébredés árnya kiengesztelődbe lebeg a Magyar Polgár gombás feje fölött, — méltók lettek e g y m á s h o z.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Zichy Mihály a napokban tér haza Olaszországból, hol tanítványával, miss Maryval, hosszabb körutat tesz. A művész Somogy megye Zala falujában telepedik le s elfoglalja a testvére: Zichy Antal által számára ott épített szép tágas műtermet. Ott legelőször is a „Béke áldását” című nagyszabású festményét fejezi be, mely a „Démon berezá”-nak ellen darabját fogja képezni. Később Oroszországba utazik s a Kaukázusban meglátogatja Lermonioff sírját. Ez utazás alatt a művész tanulmányokat tesz a hírneves orosz költő összes műveinek illusztrálásához, melyért egy szentpétervári kiadó negyven ezzer franknyitis zteleit ajánlott neki.

Schauer Ferencz a budapesti nemzeti színház zenekarának kis-dobosa a napokban egy operát adott be az igazgatóságához. Szerzeményének címe „Atala”, a librettót Várad Antal írta. Az opera indus tárgyu s öt felvonásra terjed. Az operai igazgatóság előtt Schauer eljátszotta szerzeményét s mint mondják, benne a lyrikus részek igen szépek, az ensemblek igen erőteljesek. Különösen szép benne a remete-ária s a menő-soprán románcz.

Kivonat a „Budapesti Közlöny”-ből.

Árverések. Dezső Vonzes ingtl. juu. 19-én B. Hunyadon, Korkos Simon 445 frt 50 kr-ra b. ingtl. juu. 25-én Abrudbányán, Binder Mihály 415 frt 50 kr-ra b. ingtl. juu. 18-án Pors-telkén. Gross Péter 6500 frtra b. ingtl. jul. 7-én Brassón árvereztetni fognak.

Budapesti strike.

Egy távirat bocsátottat rendelkezésünk alá, mely a reggeli órákban érkezett városunkba: „Munkástársak! Budapestiasztalos-segéddek beszüntették a munkát. Üdvözlét.” Mig a saját értesülésként e jelzett munkás-forrongást megerősítendő, megjegyezni kívánjuk, hogy a budapesti strike, a fennebbi távirat szerint, örömhírként, „üdvözlét” alakjában bocsátatik a szélrőzsza minden irányában világra; a mi pedig nem jelent egyebet, mint társadalmi kört, betegséget.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1880. jun. 7.

Helyi hírek.

— **A városi** egészségügyi bizottság szombaton (jun. 5.) tartott ülésében a belügyminiszteriumnak két leirata olvasottat fel. Egyik elrendeli a közfogyasztásra bocsátott borok ellenőrzését, másik a Magyarország néhány helységében járványosan fellépet agy- és germezagylóbról szól. Mindkét rendelet tudomásul vétetett. Ezután elnök felolvastja dr. Tomcsik József ruszkabányai gyógyszerésznek a belügyminiszteriumtól a városi hatóságához áttett kérelmét, melyben Kolozsvárt a Trecsinváron egy hatodik gyógyszerár felállítására engedélyt kér. Minthogy egy hasonirányú kérvény két év előtt a helyi gyógyszerészeknek lett kiadva, hogy netalán ellenindokokaik megtögyék, s minthogy válaszuk mindez ideig be nem érkezett, — bizottság két heti határidőt tűz ki a válaszhadására, s akkor a két kérelmet együttesen fogja tárgyalni. — Végül előterjeszti elnök a városi orvosok által a múlt évben a város számlájára írt, s dr. Málly-tiszt, főorvos által feltétlvisgált vényeket. A feltétlvisgáló főorvos jelentése szerint több szabályellenesen írt vény van, a mennyiben a rendeletek szerint a drágább — s más, olcsóbb szerekek helyettesíthetők — gyógyszereket mellőzni kell. Továbbá a fertőztelenítő szerekek igen magasban vannak taksálva, Mihály L. városi orvos azon felvilágosítása után, hogy a fertőztelenítő szerekek azért lettek a gyógyszerertárból rendelve, mivel Székly gyógyszerész azon ígértet tette, hogy azokat bolti árban fogja kiszolgáltatni, — bizottság határozza, hogy a fertőztelenítő szerekek jövőre az anyagszerek kereskedőtől vétessenek, a városi orvosok pedig utasíttassanak, hogy a szegények számára, a város számlájára írt vényeknél a fentálló szabályokat megtartsák.

— **Értesítés.** A kolozsvári önkéntes tűzoltó-egyletet a f. hó 6-ra tervezett nyári táncvigalma a rossz idő miatt megtartható nem lévén, alóliirt bizottság részéről ezennel közüdomásra hozatik, miszerint annak megtartása egy időre elhalasztatott; a kitűzött hatánapról a n. é. közönség annak idején hírlapok és falragaszok által értesítettni fog. Megjegyezve, hogy a már kiváltott jegyek érvényben maradnak. A rendező bizottság.

— **Egyetemünk** Rectorának megválasztása tegnap folyt le s a beadott 16 szavazatból 12-öt Dr. Haller Károly az osztrák polgári jog tanára nyert el, míg 4 szavazat Dr. Farkas Lajosra, a római jog tanára esett. A választótestület küldöttségileg értesítette a megválasztottat a szavazás eredményéről; ki köszönettel fogadta a megítiszteltetést. Magunk is életjük az új Rector magnificust!

— **Ramazetzer Jolán** k. a. tegnapelőtt mutatta be magát a fővárosi közönségnek a Nemzeti színházban az Idegen nő Septomonts hercegnő szerepében. A kisasszonyt, mint a lapok írják, a közönség elég jól fogadta, de a fővárosi sajtó részéről igen mostoha fogadtatásban részesült. Mi, kik a kisasszonynak, mint kezdő színésznőnek — habár nem is voltunk barátai a színházi falakat döntő tüntetéseknek — tehetségét méltányolni tudtuk, s méltánylónak tartjuk mainapig, s bátran elmondhatjuk, hogy a kisasszony a fővárosban, különösen a sajtó egy részéről, az elfogultság, vagy az intriga áldozatává lett. Dicsérik ruháit, de azok is inkább gazdagok, mint izlésesek, elmondják mindannyian, hogy hangjában nincs erő, nincs lelkeben szenvedély; szóval játéka kifejezéstelen volt, s még arra a figyelemre sem érdemes, mit egy szebb jövőt ígérő kezdő megkövetelhet. Azt megeshetőknek tartjuk színpadunkról, hogy a kisasszony ezen fellépő még kielégítőnek sem volt declarálható, de abban, a mit a „Hon” cselekszik bírálatában — a nemzeti színház deszkáit ily szárny-próbálgatások által blamirozottaknak jelentvén ki, mig az Ellenőr elfogulatlan bírálója a kisasszony bájos megjelenéséből is ítélve az ezutáni előadásoktól sikert vár — csak elfogultságot, vagy a fővárosi kritikusok és színészek közti collegialitás közvetlen kinyomatát tudjuk látni.

— **A Bécsben szereplő** színtársulatunkról sokszor hírek érkeznek; vállalkozók nem tudják fedezni a költségeket. Egy előadás Szentgyörgyi betegségének ártügye alatt már elmaradt. Mig egyfelől a bécsi magyarok közönye, mely a szereplések kezdete óta feltűnő nagy — zsiábsztotta a társulatot, — tulfelől a vállalkozók sem vetettek eléggé szímet magukkal, mennyit bír meg erszényük. Pedig pár hét alatt tájékozhatták volna magukat, és sokkal helyesebben tesznek vala, ha az elért elkölési sikerek után belátják, hogy „tízletre” nincsen tér, — s tisztességgel visszavonulnak, minthogy most ki sértsek továbbra is a szerencsét kinos pénzügyi vergődések között, rovására az eddig felmutatott erkölcsi diadaloknak. — Ha nincs pénzük „tisztességesen” működteni a társulatot, jöjjenek haza, s ne kockáztassanak egy csúfos bukást. —

— **Bem tábornok** szabadságharczunk

legkittűnőbb alakjának növérei felségelésére szerkesztőségünkhez beklüdtött dr. Concha Győző egyet. ny. r. tanár 5 frtot. Ezen adományt Marosvásárhelyre küldjük a központi gyűjtő-bizottsághoz.

— **Egyházi beszéd.** Szász Domokosnak a küzelebb lefolyt egyházkerületi közgyűlés alkalmával a szentgyörgyiek felkérésére mondott egyházi beszédét a „M. P.” tudósítója megróttá volt, mint politikai beszédet. Ez által, mi is, kiknek politizálás a kenyerünk, figyelmessé tétetvén, elmentünk tegnap az ev. ref. templomba politikát tanulni, mintán előlegesen értésünkre esett, hogy Sz. D. ismétlni fogja szentgyörgyi beszédét. A templom csaknem egészen meg volt telve, s hallottunk egy költői feldolgozást, valóban mintaszerű egyházi beszédet, melyet kinyomatás után bizonyára szélesebb körben is élvezettel fog minden komoly ember olvasni. Annál nagyobb hatást tett azonban a beszéd elmondva, mintán tegnap Sz. D. egész szónoki erejével tündökölt. Politikai reményeink azonban egészen megfúszultak, s a valóban fekete rossz indulatra lehetett annak szüksége, ki ilyen beszédre politikai tendenciákat fogott.

Hazai hírek.

— **Uj bankjegyek.** Mint a „N. Fr. Pr.” írja, annak daczára, hogy az osztrák-magyar bank nagyon igyekszik az uj bankjegyek elkészítése tárgyában, mégis alig remélhető, hogy csak jövő évi márczius hó előtt forgalomba bocsáthatók volnának. Az uj bankjegyek nagyságára és kiállítására nézve a régiektől kiválóan az által fognak különbözni, hogy kisebbek lesznek és mindkét oldalon látszólag ugyanazon képpel lesznek ellátva. A szöveg egyik oldalán magyar, a másikon német lesz; hogy melyik oldal lesz elsőnek s melyik a hátsónak tekintendő, az főképen attól függ, hogy a tulajdonosa hogy fogja fel; a magyar a magyar oldalát, a német a németét tekinti elsőnek. A bankjegy külső kiállítására nagy gondot fordítanak, a rajzokat Löffberger tanáron kívül több előkelő művész készíti.

— **Hírdetmény.** A kolozsvári postahivatal levélposta fel- és leadási osztályában a hivatalos órák reggel 8—12-ig és délutáni 2—7-ig állapítottak meg. Minek folytán a délutáni vonat Budapest felől beérkező levelezések még aznap kiadatnak illetőleg kézbesítenek. Mi ezenel közüdomásra hozatik, Nagy-Szeben, 1880. június 5-én. A m. kir. postaigazgató.

— **A hernyők Demsuson.** Hunyad megye leggyümölcsestermőbb községében Demsuson ez évig soha sem láttak hernyót. Az idén megjelent és a körtén kívül minden gyümölcsöt elpusztított teljesen, mint a „Hunyd” írja.

— **Földrengés a svábhegyen.** Tegnapelőtt délután 4 óra 3 perczkor a Széchenyi hegyen (Svábhegy) nyugotról keletnek menő földrengés volt, mely azonban csak rövid ideig tartott. A ritka természeti tlénemű folytán az ablakok és itvegek csörögtek állványaikon. Mint több oldalról értesültünk, mint az Ellenőr írja, a rengés a budai hegyekben általában érezték.

— **Skorbut a katonák közt.** Boszniából az a hír érkezik, hogy azon csapatok közt, melyek már az occupatio kezdete óta Boszniában állomásoznak, kitűtött a skorbut. S pedig hírszerint e csapatok negyedrészt támadta meg a betegség, úgy hogy a 76. ezredben, mely Szerajevóban fekszik, több mint 300, míg a 31. vadász-zászlóaljban 116 skorbutbeteg van. A betegség a ftszettek sem kíméli. A baj okai: nedvesség, telben nem fűthető barakkok, s az egyforma élelem (hiány a vastagételekben stb.) A szörnyű betegségnek már több katona áldozatul is esett.

— **A magyar királyi államvasútak** nagyváradi-brassói vonalán f. évi május hó 15-én életbe lépett új menetrend szerinti vonatokkal csatlakozásban f. hó 15-én a brassó-predeáli vonalon is az új menetrend fog életbe lépni. Ennek folytán úgy a Bécs-Czegléd-Nagyváradi, valamint a Berlin-Oderberg-Hatvan-Szolnokon át jövő gyorsvonat Brassó-Predeálón át gyorsvonatú csatlakozással bírnak Bukarest felé és viszont. Ezen gyorsvonatokon kívül a brassó-predeáli vonalon még egy személyvonat is minden irányban fog közlekedni, melyek Predeálón, Bukarest, Brassón pedig Nagyváradi felé és felől fognak csatlakozással bírn.

KÖZGAZDASÁG.

Az adómentes pálinkafőzésre való bejelentése iránt a pénzügyminiszter rendeletet intézett az összes pénzügyigazgatóságokhoz, melyben hivatkozván arra, hogy az adómentes pálinkafőzésre igénynek bejelentésére az 1879—80. évi szesztermelési idénytől kezdve minden év augusztus hó 1-je tüzetik ki határidőt, egyszersmind konstátálja, hogy az elmúlt 1879—80 évi termelési idényben az tapasztaltatott, hogy a kérdésben forgó bejelentések majdnem mindnyájan elkéssetten nyújtak be, és ez azon feltételre ad okot, hogy a bejelentésre kitűzött határidő az egyes községek előtt ismeretlen volt. Nehogy jövőre ezen körülmény folytán a különben jogosultak igényüketől a bejelen-

tési határidőnek elmulasztása miatt elessenek, az összes törvényhatóságok utasíttatnak, hogy a fentemlített határidőt a községekkel kellőleg és idejekorán tudassák, és egyuttal figyelmeztessék, hogy az ezen határidőn túl benyújtott bejelentések nem fognak figyelembe vétetni.

Erdélyi piacei árak.

Beszterce, május 29. Egy hectoliter tisztabúza 900, elegybúza 600, rozs 600, árpa — zab 300, törökbúza 400, 100 kiló széna 200, szalma 80, 1 köbméter tűzifa 350, 1 kiló marhahús 40.

Brassó, május 31. Egy hectoliter tisztabúza 920, elegybúza 630, rozs 570, árpa 440, zab 320, törökbúza 545, 100 kiló széna 292, szalma —, 1 köbméter tűzifa 275, 1 kiló marhahús 44.

Csik-Szereda, május 29. Egy hectoliter tisztabúza 900, elegybúza —, rozs 650, árpa 600, zab 375, törökbúza 575, 100 kiló széna 210, szalma 100, 1 köbméter tűzifa 160, 1 kiló marhahús 40.

M.-Vásárhely, június 3. Egy métermázsa tisztabúza 1100, elegybúza 800, rozs 850, árpa 640, zab 422, törökbúza 600, 100 kiló széna 300, szalma 100, 1 köbméter tűzifa 450, 1 kiló marhahús 44.

Nagy-Enyed, máj. 31. Egy métermázsa tisztabúza 1880, elegybúza 840, rozs 690, árpa —, zab 400, törökbúza 490, 100 kiló széna 500, szalma 160, 1 köbméter tűzifa 260, 1 kiló marhahús 44.

N.-Szeben, május 28. Egy hectoliter tisztabúza 880, elegybúza 730, rozs 530, árpa 520, zab 380, törökbúza 480, 100 kiló széna 210, szalma 115, 1 köbméter tűzifa 350, 1 kiló marhahús 45.

Szegesvár, május 27. Egy hectoliter tisztabúza 750, elegybúza 500, rozs 500, árpa —, zab 280, törökbúza 400, 100 kiló széna 130, szalma 60, 1 köbméter tűzifa 150, 1 kiló marhahús 44.

S.-Sz.-György, máj. 19. Egy hectoliter tisztabúza 970, elegybúza 800, rozs 560, árpa 500, zab 300, törökbúza 550, 100 kiló széna 300, szalma 200, 1 köbméter tűzifa 250, 1 kiló marhahús 42.

Sz.-Régen, máj. 27. Egy hectoliter tisztabúza 837, elegybúza 660, rozs 625, árpa —, zab 305, törökbúza 425, 100 kiló széna 230, szalma 90, 1 köbméter tűzifa 220, 1 kiló marhahús 44.

Sz.-Udvarhely, máj. 25. Egy hectoliter tisztabúza 1000, elegybúza 750, rozs 600, árpa —, zab 400, törökbúza 500, 100 kiló széna 280, szalma 70, 1 köbméter tűzifa 200, 1 kiló marhahús 36.

IDEGENEK KOLOSZVÁRTT.

— jun. 7 —

Hungaria szálloda.

Müller Dániel közjegyző és neje B.-Hunyadról. Gyarmathi Zsigmond Birtokos B.-Hunyadról. Pap Gyula kereskedő, Lázár utazó, Gussman B. Löwinger L., gyárosok Bécsből. Wertried F. gyáros Brünből. Páven H. utazó Bukarestből. Grossmann, M. Lichtenstern F. utazók Bécsből.

A budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzetei.

	1880. év június hó 7.		
	Minőségi súly	Ára 100 klg.-nak	
	Hectoliterenként		
Búza:	klgr.	frt. kr.	frt. kr.
Bánsági	72-8-74-6		
Tiszavidéki	76-4-78-3	12 15.—	12 50.
„	72-8-74-6		
„	76-4-78-3	12 25.—	12 60.
Pestvidéki	72-8-74-6		
„	76-4-78-3	12 05.—	12 40.
Fehérmegyei	72-8-74-6		
„	76-4-78-3	12 20.—	12 55.
Bácskai	72-8-74-6		
„	76-4-78-3	— — — —	
Rozs:			
Magyar	70 —72	10 10.—	10 25.
Árpa:			
Takarmány	60 —62	7 65.—	7 95.
Malátá	62 —68-7	8 20.—	9 —.
Zab:			
Magyar	36-4-40-1	7 20.—	7 50.
Tengeri:			
Bánsági	— — — —	— — — —	
Másnémi	— — — —	7 50.—	7 60.
Repce:			
Káposzta	— — — —	— — — —	
Bánsági	— — — —	— — — —	
Köles:			
Magyar	— — — —	7 60.—	7 80.
Szokvány:			
Buza tavaszra szállítandó	74-7-----	— — — —	
Buza Szempr.—Ok-tób. szállítandó	— — — —	10 28.—	10 33.
Rozs tavaszra szállít. 69-2-----	— — — —	— — — —	
Tengeri Máj.—Jún. szállítandó	— — — —	7 72.—	7 77.
Repce Káposzta Aug.—Szept. szállítandó	— — — —	— — — —	
Repce bánsági Jul.—Aug. szállítandó	— — — —	— — — —	
Szesz (nyers) 100 liter százalékként	— — — —	33 — —	34 — —

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

A legújabb izlés szerint készült papirokból most érkezvén meg

a „Kelet” nyomdájának

EGY NAGYOBB SZÁLLITMÁNYA,

rendkívüli olcsó árban képes kiállítani a következő nyomtatványokat:

1. Legújabb divatu egész kicsiny „modestie“-szerénység-névjegy száz drb. 40 kr.
2. Ugyanez fautánzatu igen szép papíron száz drb. 70 kr.
3. Nagyobb névjegy fehér papíron száz drb. 50 kr.
4. Ugyanez háromszoros kemény karton papíron száz drb. 60 kr.
5. Legnagyobb névjegy háromszoros kemény karton papíron száz drb 70 kr.
6. Legnagyobb névjegy fautánzatu velin papíron száz drb 1 fr 20 kr.
7. Nagy névjegy igen szép cararai márvány utánzatu papíron. száz drb 1 fr.
8. Báli, májálisi, eljegyzési, menyegzői meghívó legkisebb nyolczadrész velin papíron . ezer darab 5 frt.

9. Ugyanez nagy nyolczadrész velin papíron ezer darab 6 frt.
10. Ugyanez kis nyolczadrész legfinomabb „glazed“ papíron . ezer darab 10 frt.
11. Ugyanez nagy nyolczadrész igen finom velin papíron ezer db 7 frt 50 kr.
12. Színes beléptijegy ötszáz db 2 frt 50 kr.
13. Ugyanez igen finom vastag színes papíron ötszáz db 3 frt 50 kr.
14. Gyászjelentés vékonyabb velin papíron ötszáz db 4 frt 50 kr.
15. Kereskedelmi számla velin papíron ezer db 6 frt.

Vidéki megrendelések hat óra alatt teljesítetnek.

Csomagolás és szállító levél 20 kr.

Sz. 6129.—1880.

Árlejtési hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy az apahida-kolozsi útvonalon, a kolozsi hegytetőn levő két átereszt helyreállítása f. hó 14-én d. e. 10 órakor a megyeházánál megtartandó szóbeli árlejtés útján ki fog adatni. Kikiáltási ár 242 frt 85 kr. Árlejtési óhajtok 5% bánatpénzt kötelesek előre letenni, melyet a vállalkozó a vállalati összeg 10%-ra kipótolni köteles. Az árlejtési feltételek és tervek a hivatalos órákban, a megyei aljegyzői irodában megtekinthetők. Kolozsmegye alispánjától. Kolozsvárt, 1880. június 5-én.

Cyarmathy Miklós, m. p. alispán.

(221) 1—2

2302. szám.

Hirdetmény.

A tordai kincstári italmérsi jog- és tartozékai 1880. évi július hó 2-án reggeli 9 órakor a tordai m. k. faraktár-gondnokság irodájában tartandó nyilvános szóbeli árveréssel összekötött írásbeli ajánlatok útján fog 1880. évi október hó 1-től kezdve, hat egymást követő évre 6500 frtnyi kikiáltási áron felül haszonbérbe adatni.

Az ezen bérletre vonatkozó árverési és szerződési feltételek, a topánfalvi m. k. erdőhivatal- és a tordai m. k. faraktár-gondnokság irodájában megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1880. június hó 3-án.

(222) 1—1 A m. k. jószágigazgatóság.

(Utánnyomat nem díjazatik.)

Üzlethelyiség-változtatás.

Van szerencsém ezennel tudatni a nagyérdemű közönséggel, hogy a kolozsvári takarékpénztár főtéri házában levő üzletemet az

az építkezés tartamára

Belmonostor-utca 4. számú gr. Teleki-féle házba helyeztem át.

Ezen változás következtében kénytelen lévén, részint a szűkebb helyiség miatt, üzletemet összességében szorítani, részint azon czélból, hogy korábbi üzlethelyiségemet elfoglalandó egészen

újjan berendezett raktárral lehessenek

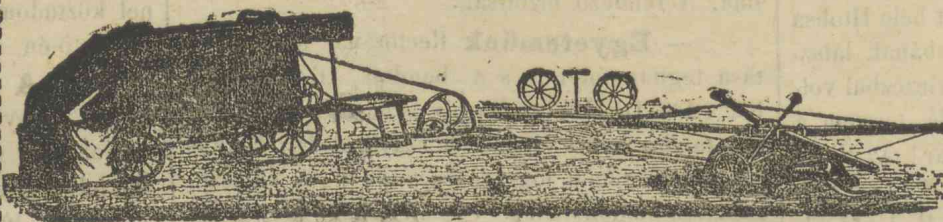
a t. cz. közönség szolgálatára, jelenlegi áruimat rendkívül olcsó árban bocsátom a n. é. közönség rendelkezésére.

Kiváló tisztelettel

GAJZÁGÓ ISTVÁN.

(186) 4—*

FEHÉR MIKLÓS, vezérügynök

ajánlja: Hofherr M. szabadalmazott járgányos tisztító szerkezetű esélőgépeit 4 kis mokány lőerőre, mely gépek a szerzett tapasztalatok nyomán a legmunkaképesebbek, — s legtartósabbaknak bizonyultak és tisztá munkájuknál fogva a legkönnyebb járáttal párosítva legalkalmasabbak a kisbirtokosoknak; —

ajánlja továbbá: A magy. kir. államvasútak gépgyára által készített kevés tüzelőanyagot igénylő és erős szerkezetű fa-, kőszén- és szalmaüzemre egyaránt alkalmas gőzmozdonyokat és ugyanezen gyár által készített vasgerendás gőzesélőgépeket, melyek kiváltképen szilárdkivitelűek és nagy munkaképességük által tüntették ki magukat; valamint mindenféle legjelesebb bel- és külföldi gazdasági gépeit a legolcsóbb árakon.

Iroda, raktár és műhely, Budapesten, Üllői-út 25. sz. „Köztelek”. Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

T. cz. Fehér Miklós urnak Budapesten.

A múlt évi június 25-én Öntől vett Hofherr-féle tisztító esélőgéppel teljesen meg vagyok elégedve, ennek következtében teljes bizalommal kérem véleményét következőkről adni:

Szándékomból volna a jövőre egy és ugyanazon járgánnyal, még egy ép oly esélőt mint ez hajtatni s felkérem, ha terhére nem esik, legyen szíves engem minél előbb ezekről értesíteni.

Kelt Varsoloz, 1879. január 27-én.

(217)

2—6

Tisztelettel
Mártonffy Zsigm.

SZÉKY MIKLÓS

gyógyszertárban Kolozsvárt egyedüli nagy

gyógy-különlegességek

raktára a finomabb gyógyszerészet és illatszert köréből.

Eau de fleurs d'oranger de Nice, nizzai narancsvirág-illat viz. Kéz s arc, ruhaneműk, salonnok stb. természetes erős virágillatú előkészítésre. Tőjbe, theába, süteményekbe pár cseppnyi a legkedvesebb ízlet és zamatot adja. Egy 310 grammos eredeti üveg nizzai costumus vignetttel 1 frt 50 kr.

Huile d'olive de Nice Surfine a' Salade. Legtisztább nizzai faolaj, direct a termelő gyárostól, szag nélküli, soha sem avasodható. 310 grammos eredeti vignetttel üveg 1 frt 20 kr.

Glycerin Iris viz, bőr- s arc-tisztító toaletteszer, különösen szeplős bőrküritések (pattanások) ellen. Egy üveg ára 80 kr.

Salicyl fogpor, egy doboz 50 kr.

Patschali szappany, Speick Seife, a bőrt fehéríti, finomítja s puhítja, az egész idegrendszerre életőleg hat. Igen kedves, finom illatú, egy tokesába foglalt darab ára 50 kr.

Nizzai Heliotrup Iris Parfum, tiszta virág illat. 1 üveg 1 frt 35 kr.

Nagy raktár illatszer-, mosdó- gyógy- s illatos szappanyokból.

(214)

3—*

Nyomatott a KELET-nyomdájában Kolozsvárt.

Mell- és tudó-betegeknek!

VILMOS

havasi növény-szörp

VILMOS FERENCZ gyógyszerésztől (Észak N. o.)

25 éve a légzési szervek betegségei, gégefő-légzőcső, hurut, rekedtség és sok más torok-s mindenfélű tüdőbajok ellen a legnagyobb gyógyító erővel és hatással bír. Különösen figyelemreméltó e nedv, mint övszer kód és nehéz idő ellen. Szerfelett kellemes íze miatt hasznos a gyermekeknek, de valódi szükség tüdő betegségekre nézve; énekeseknek és szónokoknak hangyaltó hang és rekedtség ellen szükséges szer. — Számos bizonyítvány tanuskodik ezen állítások mellett.

Üvegen 1 frt 25 kr. o. é.

Kapható Valentini Adolf gyógyszerész urnál Kolozsvárt.

A t. cz. közönség mindig csak épen Vilmos-féle havasi növény-szörpöt kérjen, mert csak ez a valódi, és a Bittner Gyula havasi növény-szörp nevezett alatt előjövő készítmények csak méltatlan utánzatok, melyek ellen különös óvakodásra intek. (149) 7—26

Főnyeremény 200,000 frt. legkisebb nyeremény 200 frt.

1880. július 1-sején

nagy húzáta lesz a kormány által alapított és biztosított 1858-iki, 129 millió 239,200 forintot tevő állami vasúti hitelkölcsönnek.

A kölcsön nyereményei között vannak 200,000, 150,000, 50,000, 25,000, 20,000, 15,000, 10,000, 5,000, 2,000, 1,000, 500 frt etc. és 200 frt. o. é. mint legkisebb nyeremény minden kihúzott sorsjegynek.

Egyetlen sorsjáték-kölcsön sem nyújt ekkora valószínűséget a nyereményre, mint ez s mindenkinél alkalma lehet csekély befektetésért a 200,000 frtot elnyerni. (215) 3—*

Egy sorsjegy ára sor- és nyerőszámmal 2 frt, 3 sorsjegy 5 frt, 7 sorsjegy 10 frt, 15 jegy 20 frt. o. é. papírban.

Szíves megbízatások az összeg beküldése mellett, postai utánvétellel vagy befizetéssel gyorsan, lelkiismeretesen és külségmentesen teljesítetnek, minden megrendeléshez a hivatalos játéktér mellékeltek, minden tudakozódásra válasz szívesen adatik s húzás után a nyeremény számok minden résztvevőnek ingyen megküldetnek s a nyeremények rögtön kifizetnek, tessék csak rögtön és közvetlenül a

J. Breycha

frankfurti (a Majna mellett)
kereskedelmi házhoz fordulni

(161) Bergmann 19—20

szeplő-szappana

a szeplő teljes eltávolítására drlja 45 kr.

Kolozsvárt Dr. Hintz Gy. gyógyszerésznél.